

THINK SMALL FIRST – UN PRINCIPIU EUROPEAN PENTRU SPRIJINIREA MEDIULUI DE AFACERI DIN ROMÂNIA

Cosmin IRIMIEȘ
Laura MARUȘCA

Cosmin IRIMIEȘ

Lect. univ. dr., Departamentul de Comunicare și Relații Publice,
Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, România
Tel.: 0040-264-431.505
E-mail: irimiesc@yahoo.com

Laura MARUȘCA

Cadru didactic asociat dr., Departamentul de Comunicare și
Relații Publice, Facultatea de Științe Politice, Administrative și
ale Comunicării, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca,
România
Tel.: 0040-264-431.505
E-mail: laura.marusca@yahoo.com

Revista Transilvană
de Științe Administrative
1 (25)/2010, pp. 72-92

Think Small First – An European Principle Meant to Support the Romanian Business Sector

Abstract

The research is taking into consideration the policies implemented in 2009 by the Ministry of Small and Medium Sized Enterprises, Trade and Business Environment in order to support the small and medium enterprises' access to European non-refundable funds and also to cut the red-tape, a major objective of the European Union, stipulated by the Lisbon Strategy for SMEs.

The first major results of changing the public policies for small and medium enterprises was a large increase of the number of projects submitted by the business environment in order to receive non-refundable EU funds and, subsequently, an increase of private investments made within the productive sectors of the economy, an increase of the number of work-places accessible in private companies and, last but not least, a qualitative increase of the competition among Romanian private companies and their competitiveness.

Key words: *small and medium enterprises, Lisbon Strategy, Romania, Small Business Act, non-refundable EU funds*

1. Argument

Lucrarea de față pornește de la premisa conform căreia întreprinderile mici și mijlocii, dar cu precădere cele mici, reprezintă cel mai important actor al economiei, fie ea națională, europeană sau mondială. Statisticile arată că, la nivelul mediului economic românesc, 80% dintre actorii economici sunt întreprinderi mici și mijlocii, numărul acestora ajungând la aproximativ 600.000. Nu doar cifra globală este impresionantă, ci mai ales toți ceilalți indicatori legați în mod direct de această cifră, respectiv numărul locurilor de muncă existente în cele 600.000 de întreprinderi mici și mijlocii sau contribuțiile la bugetul de stat prin plata taxelor și a impozitelor.

Tot statisticile, atât cele europene, cât și cele interne (Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România, 2009), arată însă că mediul în care își desfășoară activitatea întreprinderile mici și mijlocii este împovărat de norme, reguli, taxe și bariere administrative de natură să împiedice dezvoltarea firească a acestor actori extrem de importanți, în special în contextul crizei economice și financiare cu care ne confruntăm în prezent. Iar acest lucru nu are la bază doar veniturile virate la bugetul de stat ca urmare a funcționării întreprinderilor mici și mijlocii, ci și pentru că de existența lor depinde în mod nemijlocit nu doar proprii angajați, ci și întreprinderile mari, a căror activitate este direct legată de cea a întreprinderilor mici și mijlocii.

Aceasta este și rațiunea pentru care structurile decizionale la nivel european au decis să acorde o importanță crescândă întreprinderilor mici și mijlocii și să-și concentreze atenția și eforturile în sensul îmbunătățirii cadrului în care acestea își desfășoară activitatea.

2. Cadrul general

2.1. Strategia de la Lisabona și pregătirea statelor europene pentru adoptarea Small Business Act

Unul dintre primele documente-cheie de politică în domeniul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), Carta Europeană pentru Întreprinderi Mici, a fost adoptată de țările membre ale UE în iunie 2000 în cadrul Consiliului General al Afacerilor ca o consecință a recunoașterii importanței pe care o au întreprinderile mici în economia europeană.

Carta a fost acceptată de Consiliul European de la Feira din 19-20 iunie 2000, fiind considerată un document cheie al politicii întreprinderii, parte a acquis-ului european în domeniu, conținând zece direcții de acțiune pentru stimularea dezvoltării întreprinderilor mici.

În perioada 2001-2005, Comisia Europeană a prezentat anual, în cadrul reuniunilor Consiliului European, un raport asupra progreselor înregistrate de statele membre și cele în curs de aderare, în direcțiile de acțiune ale Cartei. Începând cu anul 2006, Comisia Europeană a înlocuit raportarea cu exercițiul anual al schimbului de bune practici identificate la nivelul statelor membre.

Primul pas cu adevărat decisiv în sensul îmbunătățirii cadrului de desfășurare a activității întreprinderilor mici și mijlocii la nivel european este reprezentat însă

de Strategia de la Lisabona (SL)/Agenda Lisabona, adoptată în luna martie 2000 de șefii de stat și de guvern reuniți la Consiliul European de la Lisabona și menită să transforme, până în anul 2010, Uniunea Europeană în „cea mai dinamică și competitivă economie din lume bazată pe cunoaștere, capabilă de o creștere economică durabilă, generatoare de noi locuri de muncă, mai bune și caracterizată printr-o mai mare coeziune socială”. Principiile Strategiei de la Lisabona stau la baza eforturilor de reducere, la nivel european, a barierelor administrative și de conturare a unui mediu economic și investițional cât mai „prietenos”, de natură să permită atingerea obiectivelor principale ale documentului, respectiv obținerea unei creșteri economice de 3% pe an și crearea a 20 de milioane de noi locuri de muncă până în anul 2010. De asemenea, Agenda Lisabona stabilea o serie de obiective specifice în domenii precum inovarea, întreprinderile, liberalizarea diverselor piețe și protecția mediului.

În toamna anului 2008, raportul cu privire la implementarea Strategiei de la Lisabona, realizat de un grup de experți condus de fostul premier al Olandei Wim Kok remarcă „agenda prea încărcată, lipsa de coordonare, prioritățile conflictuale”, respectiv lipsa de voință politică a statelor membre, ceea ce a determinat obținerea unor rezultate considerate drept dezamăgitoare. Ca urmare a acestui raport, Comisia Europeană a apreciat drept necesară relansarea, în anul 2005, a Strategiei Lisabona (redenumită Strategia Lisabona pentru creștere și locuri de muncă), urmând ca accentul să fie pus, de această dată, mai degrabă pe măsurile care trebuie puse în aplicare decât pe obiectivele care trebuie atinse.

Comisia Europeană și statele membre au decis ca noua strategie, structurată în cicluri de trei ani, să aibă ca fundament un parteneriat strâns între ele, iar implementarea ei să se bazeze pe Programul Comunitar de la Lisabona (lansat în iulie 2005) și pe programe naționale de reformă, actualizate în fiecare an. Astfel, în primul raport anual prezentat în ianuarie 2006, Comisia a definit patru domenii principale care necesitau mai multă acțiune. Astfel, alături de creșterea investițiilor în educație și cercetare, respectiv de intensificare a sprijinului acordat întreprinderilor mici și mijlocii și creării de noi locuri de muncă, forul decizional european a considerat că definirea unei politici comune în domeniul energiei trebuie să fie parte a Strategiei de la Lisabona.

Potrivit celui de-al doilea raport, realizat în luna decembrie 2006, Comisia Europeană a asigurat 75% din măsurile pe care le considera ca fiind parte din Strategia de la Lisabona, printre acestea numărându-se adoptarea Directivei privind serviciile, agrearea Programului Cadru 7, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește serviciile financiare. Din nou, Comisia identifică și stabilește patru domenii prioritare de acțiune: investiții în cunoaștere și inovare, reducerea presiunii administrative pentru IMM-uri, modernizarea pieței muncii, respectiv energia și schimbările climatice.

La trei ani de la relansarea Strategiei Lisabona, raportul strategic al Comisiei Europene, prezentat la Consiliul de primăvară din 13-14 martie 2008, concluzionează că politicile definite de Strategia Lisabona dau rezultate, cu mențiunea că „nu toate statele au întreprins reforme cu aceeași determinare” și că reformele din anumite domenii, precum deschiderea piețelor de energie și de servicii au fost implementate

mai lent. Raportul consideră că, pentru următorul ciclu de trei ani, implementarea reformelor trebuie să continue atât la nivel național, cât și la nivel comunitar. De asemenea, documentul stabilește și o serie de noi inițiative în cele patru domenii prioritare (Comisia Europeană, 2007):

- În domeniul investiții în oameni și modernizării piețelor muncii, raportul invită statele membre să elaboreze planuri de acțiune și să stabilească obiective pentru a reduce semnificativ fenomenul de abandon școlar timpuriu și pentru a îmbunătăți deprinderea cititului, ca deprindere de bază.
- În ceea ce privește mediul de afaceri, raportul solicită o abordare politică integrată, sub forma unei legi europene cu privire la întreprinderile mici, în vederea promovării dezvoltării și creșterii milioane de IMM-uri care creează nouă din cele zece locuri de muncă noi.
- În materie de cunoaștere (educație, cercetare-dezvoltare și inovare), raportul propune măsuri pentru a „cincea libertate”, respectiv libera circulație a cunoștințelor, prin crearea unui spațiu european de cercetare autentic și a unei jurisdicții integrate a brevetelor, cu un brevet unic accesibil. Statele membre sunt invitate să elaboreze strategii naționale în materie de bandă largă și să stabilească obiective naționale pentru folosirea internetului de mare viteză pentru a atinge nivelul de 30% în ceea ce privește rata de conectare a populației din Uniunea Europeană și conectarea tuturor școlilor până în anul 2010.
- În ceea ce privește energia și schimbările climatice, raportul subliniază importanța finalizării pieței interne a energiei și invită statele membre să stabilească obiective obligatorii de reducere a consumului de energie în clădirile administrației publice și să includă, în mod sistematic eficiența energetică drept criteriu de atribuire a contractelor în cadrul procedurilor de achiziții publice.

Este evidentă, în acest context, necesitatea imperativă a conturării, în cel mai scurt timp, a unui nou cadru de politici pentru întreprinderile mici și mijlocii din Uniunea Europeană.

2.2. Small Business Act, un pas firesc pentru crearea premiselor de creștere a competitivității actorilor economici mici și medii

Acest cadru apare în mod oficial în data de 25 iunie 2008, la nici patru luni de la prezentarea raportului, prin comunicarea COM(2008) 394, care adoptă Small Business Act for Europe (SBA) (COM(2008) 394), document ce reflectă, în mod evident, voința politică a Comisiei Europene pentru recunoașterea rolului central al întreprinderilor mici și mijlocii în economia europeană.

Pregătirea documentului începuse, însă, în anul 2007, când Comisia Europeană a decis inițierea unui nou cadru de politici pentru întreprinderile mici și mijlocii, al cărui obiectiv urma să fie tocmai îmbunătățirea abordării generale a antreprenoriatului, prin aplicarea principiului „Think small first” (Gândeți mai întâi la scară mică) în politicile publice, la toate nivelurile Uniunii Europene și prin asigurarea unui sprijin constant pentru dezvoltarea și competitivitatea IMM-urilor.

Acordul unanim al guvernelor statelor membre cu privire la conținutul, principiile și măsurile prevăzute în Small Business Act a fost exprimat în cadrul reuniunilor Consiliului de Competitivitate, organizate în anul 2008, documentul final fiind aprobat de Consiliul de Competitivitate, în cadrul reuniunii din data de 1 decembrie 2008.

Imediat după această dată, Consiliul European din 11-12 Decembrie 2008 a exprimat sprijinul deplin pentru implementarea Planului de acțiune adoptat de Consiliul de Competitivitate, iar Parlamentul European a aprobat, la rândul său, prin rezoluția din 10 martie 2009, conținutul documentului și a recomandat Comisiei Europene și guvernelor din statele membre să lanseze procesul de implementare a măsurilor cuprinse în Small Business Act.

Planul de acțiune anexat la concluziile Consiliului de Competitivitate din decembrie 2008, a stabilit măsurile pe termen scurt și mediu în trei domenii de acțiune, identificate ca fiind prioritare: accesul la finanțare; îmbunătățirea cadrului de reglementare și creșterea accesului pe piață. Aceste măsuri prioritare fac parte din reacția Comisiei privind contracararea impactului negativ al crizei financiare și economice asupra întreprinderilor mici și mijlocii.

Inițiativa Comisiei Europene urmărește intensificarea eforturilor, la nivelul Uniunii Europene, pentru susținerea dezvoltării și competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, prin crearea unui cadru comprehensiv și coerent de politici, preluând instrumentele de politică existente în domeniul IMM-urilor – „Carta Europeană pentru Întreprinderi Mici”, aprobată de Consiliul de la Feira, în anul 2000 și „Programul Lisabona – Politica modernă pentru IMM-uri pentru creștere și ocupare”, adoptată prin Comunicarea Comisiei din 11 noiembrie 2005.

Evaluările asupra măsurilor implementate în contextul „Cartei Europene pentru Întreprinderi Mici”, precum și a modalităților de aplicare a concluziilor Consiliului European din 2006, au evidențiat progresele înregistrate de statele membre, în ceea ce privește îmbunătățirea cadrului de sprijin pentru dezvoltarea IMM-urilor. Complementar, strategia pentru o mai bună reglementare contribuie în mod esențial, la crearea unui mediu favorabil pentru IMM-uri, prin simplificarea legislației și reducerea poverii administrative cu 25%, până în anul 2012.

În ciuda acestor progrese, concluziile Studiului cu privire la evaluarea impactului SBA, SEC(2008)2101, au arătat faptul că sunt necesare în continuare eforturi semnificative pentru deblocarea potențialului economic al întreprinderilor mici și mijlocii din UE, în vederea îmbunătățirii performanțelor competitive.

Obiectivele principale ale Small Business Act vizează îmbunătățirea abordării generale a antreprenoriatului, ancorarea ireversibilă a principiului „Think small first” în elaborarea politicilor, de la reglementări la servicii publice și susținerea dezvoltării IMM-urilor prin sprijin orientat pentru depășirea dificultăților cu care acestea se confruntă.

În vederea implementării agendei politice pentru IMM-uri, Comisia propune un parteneriat politic real între Uniunea Europeană și statele membre, cu respectarea principiilor subsidiarității și proporționalității. Denumirea simbolică „Act” atribuită

documentului, subliniază voința politică a Comisiei Europene pentru punerea în aplicare, pentru prima dată, a unui cadru general de politici, axat pe zece principii care vor sta la baza formulării și implementării politicilor viitoare pentru IMM-uri în Uniunea Europeană. „Small Business Act for Europe” conține un pachet integral de măsuri care acoperă toate domeniile de politică pentru IMM-uri, incluzând un număr de cinci propuneri legislative, menite să transpună principiile în acțiuni concrete.

Astfel, Comunicarea Comisiei Europene COM(2008) 394, 25.6.2008 cu privire la Small Business Act, stabilește un set de 10 principii și 92 de măsuri asociate, între care 5 propuneri legislative, ulterior adoptate sau în curs de finalizare. Small Business Act vizează facilitarea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare, o mai bună reglementare și reducere a poverii administrative în afaceri, pătrunderea pe piața internă a UE și accesul pe piețele extracomunitare, promovarea inovării, a antreprenoriatului și educației pentru afaceri.

Principiile stipulate de Small Business Act for Europe vizează:

- I. Crearea unui cadru stimulator pentru afirmarea întreprinzătorilor și afacerilor și recunoașterea antreprenoriatului în societate;
- II. Asigurarea unei a doua șanse pentru întreprinzătorii onești, aflați în stare de faliment;
- III. Elaborarea reglementărilor în acord cu principiul „Think Small First”;
- IV. Responsabilizarea administrațiilor publice față de nevoile IMM-urilor;
- V. Adaptarea instrumentelor de politici publice la nevoile IMM-urilor: facilitarea participării IMM-urilor la contractele de achiziții publice și posibilități mai mari pentru IMM-uri de utilizare a ajutorului de stat;
- VI. Facilitarea accesului la finanțare și crearea unui cadru legal pentru reglementarea plăților la termen către IMM-uri în cadrul activităților comerciale;
- VII. Sprijin pentru o mai bună valorificare de către IMM-uri a oportunităților oferite de Piața Unică;
- VIII. Îmbunătățirea competențelor și a tuturor formelor de inovare în IMM-uri;
- IX. Transformarea schimbărilor de mediu în oportunități de afaceri pentru IMM-uri;
- X. Încurajarea IMM-urilor să beneficieze de creșterea piețelor.

3. Cadrul național

3.1. Situația implementării principiilor europene la nivelul României

România a aderat la Carta Europeană pentru Întreprinderi Mici, la reuniunea organizată de Comisia Europeană la Maribor, în anul 2002. Ulterior, Carta a fost adoptată în România, prin H.G. nr. 656/2002 privind acceptarea Cartei Europene pentru Întreprinderi Mici, rolul de coordonator național revenind organului guvernamental cu responsabilitate în domeniul Întreprinderilor Mici și Mijlocii. În conformitate cu prevederile hotărârii de guvern, a fost creat grupul de lucru pentru implementarea CEIM în România, care a luat parte la procesul de inițiere, implementare, monitorizare a măsurilor aplicate, precum și pentru raportarea la Comisia Europeană.

În prezent, Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri, în calitate de coordonator național, asigură participarea la exercițiul anual al schimburilor de bune practici, în cele zece direcții de acțiune ale Cartei, prin relația cu coordonatorul european de la Directoratul General pentru Întreprinderi și Industrie, Comisia Europeană.

În anul 2008, Guvernul României a participat la procesul de elaborare și adoptare a Small Business Act, pe tot parcursul dezvoltării documentului, exprimând susținerea deplină și angajarea politică privind implementarea Small Business Act în România. Poziția României cu privire la chestionarul Comisiei Europene privind consultarea publică asupra Small Business Act for Europe a fost elaborat sub coordonarea Ministerului pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, Comerț, Turism și Profesii Liberale și a Departamentului pentru Afaceri Europene, fiind aprobat în ședința de guvern din data de 31 martie 2008.

În urma aprobării de către Consiliul de Competitivitate din 1 decembrie 2008 a documentului Small Business Act for Europe și a Planului de acțiune pentru implementare, Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri (MIMMCMA) a promovat unele măsuri de sprijin pentru sectorul IMM, care se subscriu Planului de acțiune pentru implementarea Small Business Act, în special în domeniul accesului la finanțare.

Totodată, alte măsuri în concordanță cu prevederile Small Business Act au fost inițiate și se află în derulare, în responsabilitatea altor ministere sau autorități publice din România. Acțiuni similare, care vizează obiectivele Lisabona sunt cuprinse în Programul Național de Reformă, fiind monitorizate și raportate periodic în cadrul procesului Lisabona.

În prezent, nu există o abordare coordonată, la nivel guvernamental, în sensul prevederilor Small Business Act, care să permită evaluarea cadrului național de sprijin pentru IMM-uri, sub toate aspectele – de ordin juridic, fiscal, al procedurilor administrative, al ajutorului de stat, al politicilor și programelor suport adresate IMM-urilor și proiectarea măsurilor necesare. Pentru realizarea acestui tip de abordare, MIMMCMA a inițiat un proiect de memorandum care prevede constituirea unui grup de lucru interministerial menit să asigure implementarea coordonată a măsurilor conforme principiilor Small Business Act for Europe în vederea alinierii la obiectivele documentului european.

4. Măsuri de politică pentru transpunerea principiilor în practică

Deciziile Comisiei Europene trebuie însă transpuse în practica națională, iar acest proces a fost demarat prin adoptarea unor decizii ale autorităților publice centrale, care vizează:

- Crearea unui mediu favorabil pentru întreprinzători și întreprinderi familiale și recunoașterea antreprenoriatului în societate, prin promovarea educației și a talentului antreprenorial în rândul tinerilor și femeilor, precum și prin simplificarea condițiilor pentru transferul afacerii;

- Promovarea unei atitudini pozitive față de cazurile de faliment nefrauduloase și asigurarea unui tratament egal al acestor situații față de start-up-uri;
- Elaborarea legislației europene și naționale cu respectarea principiului „Think small first”, în proiectarea reglementărilor luând în considerare specificitatea IMM-urilor și urmărind reducerea costurilor și a poverii administrative; se vor efectua analize riguroase de impact, prin aplicarea „SME test”;
- Responsabilizarea administrațiilor publice față de nevoile întreprinderilor mici și mijlocii, având ca rezultat simplificarea administrativă, în special prin promovarea soluțiilor de tip e-government și One Stop Shop;
- Facilitarea accesului la finanțare, în mod particular prin dezvoltarea capitalului de risc, a microcreditelor sau capital mezzanine și asigurarea plăților la termen în cadrul tranzacțiilor comerciale;
- Încurajarea accesului pe piața internă și terțe piețe, prin asigurarea informării asupra politicilor comerciale de pe piața unică, accesul la standardizare și facilitarea accesului IMM-urilor la brevete și mărci;
- Stimularea inovării, a investițiilor în cercetare-dezvoltare, participarea în rețele transnaționale de cercetare, promovarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- Transformarea schimbărilor climatice în oportunități pentru IMM-uri, prin informarea corespunzătoare, subvenții pentru exploatarea avantajelor oferite de piețele ecologice sau implementarea standardelor de mediu; și
- Încurajarea IMM-urilor să pătrundă pe piețe extracomunitare, prin furnizarea informațiilor și instruirii necesare, precum și sprijin financiar pentru tehnici specifice de marketing.

Instrumentul de implementare a Strategiei Lisabona la nivel național este Programul Național de Reformă (PNR), document care conține obiective generale și obiective specifice, măsuri și acțiuni, precum și resurse financiare pentru finanțarea acestora din urmă.

România, în calitate de stat membru UE, a transmis, până în prezent, Comisiei două rapoarte anuale cu privire la implementarea măsurilor stabilite prin Strategia de la Lisabona, la 18 octombrie 2007 și la 23 octombrie 2008. În urma prezentării celor două rapoarte, recomandările Comisiei Europene au vizat implementarea cât mai rapidă a reformelor structurale prevăzute de Strategia Lisabona, pentru a asigura o competitivitate economică bazată pe productivitate ridicată, inovare și cunoaștere, Comisia considerând că și în actualul context economic și social, reformele respective sunt prioritare, mai ales în condițiile în care progresele României în implementarea PNR au fost relativ limitate în 2008.

Prioritatea pe care o au măsurile SL este crescută și de faptul că actualul ciclu al Strategiei (martie 2008–martie 2011) a început pe fondul unui proces de încetinire a creșterii economice globale și al riscurilor cauzate de instabilitatea piețelor financiare. În aceste condiții, în martie 2008 Consiliul European a convenit o serie de orientări strategice: implementarea reformelor restante, menținerea liniilor directe integrate, implementarea la nivel comunitar a unui nou Program comunitar Lisabona, modelarea

agendei internaționale economice, sociale și de mediu printr-o politică de deschidere a piețelor proprii și acces sporit pe terțe piețe, integrarea acțiunilor la nivel național, comunitar și internațional.

În contextul actualei crize economice și financiare, Comisia Europeană a prezentat, la 26 noiembrie 2008, Planul european de redresare economică, prezentat la Consiliul European din decembrie 2008. Ulterior, la 28 ianuarie 2009, Comisia Europeană a adoptat propunerea de actualizare a Liniilor Directoare Integrate necesare implementării la nivel național și comunitar a Strategiei Lisabona. Documentul include evaluarea implementării Strategiei Lisabona la nivelul statelor membre UE și a zonei Euro, precum și recomandări specifice de țară.

5. România 2009: Plan anticriză și fonduri pentru IMM – oportunități de finanțare, amenințări și provocări

5.1. Context general – Programul Operațional Sectorial „Creșterea competitivității economice” și Planul de măsuri anticriză al MIMMCA

Strategia actuală a Guvernului urmărește completarea eforturilor de implementare a politicilor românești pentru IMM-uri cu cele ale UE în scopul creșterii competitivității și capacității antreprenoriale a întreprinderilor, în special a întreprinderilor mici și mijlocii și, ca urmare, a îmbunătățirii contribuției acestora la creșterea economică.

În acest context este necesară și absolut obligatorie acordarea unei atenții deosebite din partea tuturor instituțiilor implicate pentru respectarea regulamentelor europene, legislației naționale, procedurilor de lucru și a activităților specifice, precum și acordarea unei finanțări substanțiale destinate sectorului IMM-urilor.

Susținerea dezvoltării durabile a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii constituie o prioritate la nivelul Uniunii Europene, dar și la nivel național, întrucât acesta reprezintă cel mai flexibil și dinamic segment al economiei. Susținerea dezvoltării economice este privită atât prin prisma înlăturării barierelor birocratice, cât mai ales din cea a facilitării accesului la surse financiare pentru dezvoltare, cu efect multiplicator în economie.

În perioada crizei economice actuale, întreprinderile mici și mijlocii, precum și cele nou-înființate (start-up), reprezintă unul dintre cele mai afectate sectoare ale economiei. O dovadă vie în acest sens o constituie creșterea numărului de solicitări de radiere, lichidare sau intrare în insolvență formulate în primul semestru al anului 2009.

Contextul economic și financiar actual impune efectuarea unei analize aprofundate și adoptarea unor soluții radical diferite de cele aplicate în anii anteriori pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii din România. Condițiile extrem de dificile cu care se confruntă mediul investițional cer modificarea opticii, dar și a abordării din perspectiva obiectivelor stabilite pentru programele de finanțare, obiective care au suferit o transformare radicală, trecând de la dezvoltare la supraviețuire, susținere și crearea caracterului competitiv, singurul de natură să asigure depășirea crizei.

Aceasta în condițiile în care ultimele statistici ale Oficiului Național al Registrului Comerțului (ONRC) arată că numărul firmelor care și-au suspendat activitatea a crescut, în primele opt luni ale anului 2009, de aproape 12 ori față de aceeași perioadă a anului trecut, ca urmare, în principal a dificultăților economice. Conform statisticilor ONRC, 105.553 de agenți economici au recurs, în perioada ianuarie-august 2009, la soluția suspendării activității, față de numărul de 8.241 de cereri similare înregistrate în primele opt luni ale anului 2008.

În același timp, în primele opt luni ale anului 2009 a crescut considerabil și numărul dizolvărilor voluntare de societăți comerciale, acesta ajungând la 13.270, în creștere cu 512,37% față de același interval al anului 2008, perioadă în care au fost înregistrate 2.167 de dizolvări.

Potrivit aceluiași evidențe ale ONRC, anul 2009 a adus creșteri semnificative și în ceea ce privește numărul radierilor voluntare de firme, în primele opt luni acest număr ajungând la 26.805, în creștere cu 181,74% față de perioada ianuarie-august 2008.

Totodată, numărul înmatriculărilor de noi societăți comerciale a scăzut cu 18,5% în perioada ianuarie-august 2009, comparativ cu perioada similară a anului trecut, ajungând de la 101.448 de înmatriculări la 82.650 de înmatriculări.

Având în vedere prioritățile identificate în contextul actual, MIMMCMA a adoptat o politică orientată atât pe susținerea întreprinzătorilor din fondurile existente în bugetul de stat, cât și din cele externe, mai exact cele puse la dispoziția României prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), în cadrul POS-CCE.

În ceea ce privește Planul de măsuri anticriză propus și susținut de MIMMCMA, acesta vizează în primul rând creșterea capacității statului de susținere financiară a întreprinderilor mici și mijlocii, fie prin alocarea de fonduri nerambursabile prin programele susținute de la bugetul de stat, fie prin multiplicarea capacității financiare a statului de a susține creditele contractate de întreprinderile mici și mijlocii prin susținerea și crearea instituțiilor financiare nebankare (fonduri de garantare și contragarantare), precum și prin infuzia consistentă de capital public în instituții financiare bancare cu capital de stat (CEC și EXIMBANK), infuzie destinată constituirii unor pachete de creditare avantajoase.

În ceea ce privește fondurile comunitare alocate Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice”, au fost identificate următoarele direcții majore de acțiune, constituite sub forma unor axe prioritare:

- Axa Prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient (AP1);
- Axa Prioritară 2 – Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare pentru competitivitate;
- Axa Prioritară 3 – Tehnologia informației și comunicațiilor pentru sectoarele privat și public;
- Axa Prioritară 4 – Creșterea eficienței energetice și a siguranței aprovizionării, în contextul combaterii schimbării climatice; Axa Prioritară 5 – Asistență tehnică, destinată dezvoltării și susținerii organismelor de implementare a POS-CCE în gestionarea eficientă a fondurilor comunitare.

Pentru perioada 2007 – 2013, Comisia Europeană a alocat României 3.011,10 milioane de Euro pentru POS-CCE, din care 910,34 milioane de Euro pentru AP1 (gestionată de MIMMCMA în calitate de Organism Intermediar pentru IMM-uri).

5.2. Context specific – Programele naționale pentru IMM-uri și Axa prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient

A. Programele finanțate de la bugetul de stat

Programele finanțate de la bugetul de stat pentru susținerea și dezvoltarea IMM-urilor vizează acordarea unui sprijin financiar nerambursabil pentru proiecte de dezvoltare a comerțului, serviciilor de piață, meșteșugurilor și artizanatului, pentru transferul afacerilor și, nu în ultimul rând, pentru stimularea reinvestirii profitului prin rambursarea a 16% din valoarea brută a sumei reinvestite. Tot în cadrul programelor naționale de susținere a înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii sunt acordate finanțări nerambursabile destinate stimulării spiritului antreprenorial prin susținerea proiectelor demarate și derulate de tinerii întreprinzători, precum și a femeilor manager. Nu sunt de neglijat nici programul de creare și dezvoltare a incubatoarelor de afaceri sau cel de finanțare a serviciilor de consultanță destinate întreprinderilor mici și mijlocii din România.

Astfel, printre principalele propuneri formulate de MIMMCMA pentru sprijinirea acestui sector în perioadă de criză se numără:

- Realizarea unor parcuri de soft în cele 8 regiuni de dezvoltare și în municipiul București pentru sprijinirea activităților derulate de întreprinderile mici și mijlocii din domeniul ITC;
- Operaționalizarea fondului de finanțare „Romanian Equity & Development Finance SA – IFN” (REDF). În acest sens, a fost promovat de către MIMMCMA un proiect de Hotărâre de Guvern privind înființarea fondului pentru investiții de risc – fond de finanțare cu capital participativ și împrumuturi subordonate pentru investițiile productive de dezvoltare, internaționalizare și cu caracter inovator ale întreprinderilor mici și mijlocii din România;
- Capitalizarea Fondului de contragarantare înființat conform prevederilor O.G. nr. 23 din 11 martie 2009, în vederea atingerii următoarelor obiective majore:
 - a. sprijinirea investițiilor de dezvoltare și internaționalizare a întreprinderilor mici și mijlocii, pentru creșterea competitivității economice, stimularea cooperării internaționale și extinderea activității acestora pe noi piețe;
 - b. oferirea de consultanță și asistență pentru întreprinzători în dezvoltarea competitivă a afacerii proprii aflată în stadiul inițial, *start-up* sau *spin-off*, sau în prima fază de extindere/diversificare/internaționalizare, la standarde europene și/sau internaționale;
 - c. stimularea investițiilor cu componentă de transfer tehnologic și încurajare a schimbului de bune practici antreprenoriale, prin parteneriate internaționale;
 - d. stimularea cercetării și inovării cu finalitate economică și a investițiilor creatoare de locuri de muncă de mare productivitate, în sensul obiectivelor Strategiei Lisabona a Uniunii Europene;

- e. stimularea absorbției fondurilor structurale de către întreprinderile mici și mijlocii, în special de către întreprinderile nou înființate, de tip start-up, în vederea realizării unui număr cât mai mare de proiecte cu finanțare europeană;
- Finanțarea unor programe naționale pentru sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, care vin în completarea finanțărilor europene destinate sectorului IMM-urilor, fondurile fiind alocate pe bază de competiție de proiecte întreprinderilor, prin intermediul următoarelor programe naționale gestionate de Agenția pentru Implementarea Proiectelor și Programelor pentru IMM-uri (AIPPIMM):
 - A. Programe existente, al căror buget a fost epuizat în primele zile de depunere a proiectelor:
 - *Programul național pentru sprijinirea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii prin fonduri în limita sumelor plătite pentru profitul brut reinvestit.* Inițiativa se aliniază direcțiilor strategice ale Guvernului României, constituindu-se într-un sprijin real acordat sectorului productiv în anticiparea aplicării prevederilor noului Cod Fiscal. Astfel, programul returnează impozitul pe profitul brut reinvestit societăților comerciale care fac dovada reinvestirii acestuia;
 - *Programul de dezvoltare și modernizare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață.* Acest tip de cheltuieli este considerat neeligibil în cadrul programelor finanțate din fondurile structurale, programe axate în special pe sectoarele productive ale economiei;
 - *Programul național multianual pentru perioada 2006–2012 pentru susținerea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la servicii de instruire și consultanță.* Această inițiativă vine în sprijinul întreprinderilor mici și mijlocii care doresc să acceseze fonduri naționale și structurale, prin finanțarea planurilor de afaceri și a studiilor de fezabilitate care stau la baza obținerii fondurilor respective;
 - Programul național multianual pentru perioada 2002–2012 pentru susținerea meșteșugurilor și artizanatului;
 - *Programul național pentru dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerilor și facilitarea accesului acestora la finanțare – START.*
 - B. Programe noi, propuse spre bugetare:
 - *Programul național multianual pentru perioada 2002-2009 de susținere a investițiilor realizate de către întreprinderi nou înființate și micro-întreprinderi,* precum și a investițiilor de modernizare/retehnologizare a IMM-urilor. Acest tip de IMM-uri este, în general exclus de la finanțări, ca urmare a lipsei de experiență, motiv pentru care se impune alocarea unor fonduri de la bugetul de stat pentru sprijinirea dezvoltării lor;
 - *Programul național multianual pentru creșterea competitivității IMM-urilor prin inovarea produselor și serviciilor lansate pe piață;*

- *Programul național pentru sprijinirea și facilitarea accesului IMM-urilor la finanțările și fondurile comunitare.* Această schemă își propune să vină în sprijinul întreprinderilor mici și mijlocii care obțin, ca urmare a realizării unor proiecte competitive, finanțări din fondurile structurale, prin asigurarea unei sume pentru partea de cofinanțare proprie.

B. Axa Prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient

Sprijinul financiar pentru întreprinderile mici și mijlocii se va acorda în cadrul acestei axe prioritare printr-un set de măsuri complementare, direcționate către: investiții tangibile și intangibile, susținerea accesului IMM-urilor la servicii specializate pe managementul afacerilor, facilitarea accesului la credit și finanțare și inovare tehnologică, în scopul extinderii gamei de produse și creșterii calității produselor.

Beneficiarii țintă sunt atât întreprinderi existente cu potențial de creștere, în special cele din industria prelucrătoare care doresc să își dezvolte și să modernizeze capacitățile de producție prin introducerea de noi tehnologii, cât și noile întreprinderi care au nevoie de asistență calificată și integrată în cadrul unor infrastructuri de afaceri corespunzătoare.

Conform Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice”, obiectivele specifice ale axei prioritare sunt:

- Consolidarea și dezvoltarea sectorului productiv;
- Crearea unui mediu de afaceri favorabil pentru dezvoltarea întreprinderilor

5.3. Situația înregistrată la nivelul anului 2008

La nivelul programelor naționale a fost înregistrată o rectificare negativă semnificativă a sumelor alocate inițial de la bugetul de stat, acestea fiind reduse succesiv de la 100 milioane RON la aproximativ 19 milioane RON, rezultatul evident fiind o finanțare situată mult sub nivelul necesităților reale ale IMM-urilor. Finanțările nerambursabile de la bugetul de stat au fost acordate, pe bază de proiecte, unui număr de 650 de beneficiari selectați din aproape 1.500 de solicitanți.

Pentru cele cinci apeluri (Sprijin financiar nerambursabil de până la 920.000 RON pentru investițiile realizate de întreprinderile mici și mijlocii, Sprijin financiar nerambursabil între 920.001 lei – 5.560.000 RON pentru investițiile realizate de întreprinderile mici și mijlocii; Sprijin pentru accesul pe noi piețe și internaționalizare, Sprijin pentru implementarea standardelor internaționale; Sprijin pentru consultanță acordat întreprinderilor mici și mijlocii) lansate în cadrul POS CCE, Axa Prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient au fost depuse aproximativ 1800 de proiecte, fiind încheiate peste 500 de contracte.

Operațiuni lansate

Domeniul Major de Intervenție 1 – Investiții productive și pregătirea pentru competiția pe piață a întreprinderilor, în special a IMM-urilor cuprinde 3 operațiuni.

Operațiunea 1. Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile finanțează modernizarea activităților firmelor

care dezvoltă activități în sectoarele construcții, producție și exploatare, prin achiziția de utilaje, echipamente și tehnologii noi, instruirea personalului, achiziționare de teren, achiziționarea/extinderea/modernizarea halelor de producție. Operațiunea include 2 apeluri lansate, respectiv:

- 1.1. Sprijin financiar nerambursabil de până la 250.000 Euro (echivalent în lei) pentru întreprinderile mici și mijlocii, a fost lansat pe data de 31 martie 2008 bugetul alocat acestui apel a fost de 62,6 milioane de Euro echivalent în lei (buget fonduri europene și buget de stat), iar pentru anul 2009, bugetul alocat este de 100 de milioane de Euro.
- 1.2. Sprijin financiar nerambursabil între 250.001 și 1.500.000 Euro (echivalent în lei) pentru întreprinderi mici și mijlocii a fost lansat pe data de 31 martie 2008, bugetul alocat acestui apel fiind de 31,6 milioane de Euro, iar pentru anul 2009, bugetul alocat este de 80 de milioane de Euro.

Operațiunea 2. Sprijin pentru accesul pe noi piețe și internaționalizare a fost demarată în data de 9 iulie 2008, având un buget alocat pentru anul 2008 de 2,1 milioane de Euro, iar pentru anul 2009, bugetul alocat este de 3,5 milioane de Euro. În cadrul acestei operațiuni, firmele (microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii) pot beneficia de finanțări pentru participarea la misiuni economice și târguri în țară sau în străinătate, realizarea de materiale promoționale dedicate manifestărilor respective, a site-urilor etc.

Operațiunea 3. Sprijin pentru implementarea standardelor internaționale a fost demarată în data de 9 iulie 2008, având un buget alocat pentru anul 2008 de 4,1 milioane de Euro, iar pentru anul 2009, bugetul alocat este de 7 milioane de Euro.

În cadrul Domeniului Major de Intervenție 3 – Dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului, a fost lansată Operațiunea Sprijin pentru consultanță acordat întreprinderilor mici și mijlocii, menită să vină în sprijinul întreprinzătorilor din România care doresc să achiziționeze servicii de consultanță în vederea dezvoltării activității economice, pentru realizarea studiilor de piață, a studiilor de marketing, a planurilor media, inclusiv a planurilor de afaceri necesare celorlalte apeluri de proiecte. Apelul de proiecte s-a lansat în data de 31 martie 2008, având un buget alocat de 6,34 milioane de Euro, iar pentru anul 2009, bugetul propus este de 6 milioane de Euro.

5.4. Puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări ale programelor cu finanțare nerambursabilă de la bugetul de stat și din fonduri structurale

În mod cert, ca orice inițiativă, în special referitoare la acordarea finanțărilor și depășirea impasului economic, măsurile adoptate nu sunt nici perfecte, nici finale, necesitând o permanentă muncă de actualizare și adaptare la cerințele în continuă evoluție ale actorilor economici.

Puncte tari

1. implementarea Planului de măsuri anticriză inițiat de MIMMCMA are ca punct forte infuzia substanțială de capital destinat sprijinirii întreprinderilor mici și mijlocii în procesul de redresare, dezvoltare, accesare de fonduri nerambursabile:

- capitalizarea CEC cu 900 de milioane de RON și transformarea acestei instituții într-o bancă națională a întreprinderilor mici și mijlocii;
 - crearea Fondului de contragarantare a creditelor pentru IMM-uri, cu un capital social de 100 milioane de Euro, ceea ce va duce la multiplicarea considerabilă a capacității Fondului Național de Garantare a IMM-urilor de a garanta creditele contractate de întreprinderile mici și mijlocii;
2. existența instrumentului JEREMIE destinat creării fondurilor de garantare, contragarantare și a capitalurilor de risc și stadiul avansat al procedurilor de accesare a acestui instrument;
 3. modificarea opticii în ceea ce privește abordarea relației cu mediul investițional, în sensul adoptării unei atitudini proactive prin inițierea unor programe noi, care să stimuleze anumite domenii de activitate, pe lângă programele clasice de finanțare (ex. crearea parcurilor de soft);
 4. lansarea în regim de urgență a procedurilor de implementare a programelor finanțate de la bugetul de stat, ceea ce va oferi posibilitatea accesării rapide a fondurilor alocate prin intermediul acestor programe;
 5. operarea, pe baza observațiilor realizate și a dificultăților întâmpinate în parcurgerea tuturor etapelor procesului de evaluare (conformitate administrativă, eligibilitate, tehnico-financiară) a proiectelor depuse în anul 2008, a unor corecții în ghidurile solicitantului care au fost lansate în anul 2009. Acestea vizează:
 - simplificarea semnificativă a ghidurilor solicitantului, astfel încât întreprinzătorii să se poată concentra pe realizarea unor planuri de afaceri competitive, fără să fie obligați să piardă foarte mult timp pentru obținerea unor documente eliberate de la autoritățile statului. Aceste documente le vor fi solicitate doar celor care obțin finanțarea, în momentul semnării contractelor;
 - reducerea termenelor de evaluare, prin comasarea primelor două etape de evaluare – administrativă și a eligibilității, astfel încât un proiect să primească răspunsul final în maximum 2 luni de la depunerea lui;
 - reducerea numărului de documente solicitate la depunerea cererii de finanțare și înlocuirea acestora cu declarații pe propria răspundere;
 - reducerea numărului de cereri de finanțare depuse în cadrul unui apel de proiecte pentru a scurta timpul de evaluare, selecție și contractare;
 - impunerea fundamentării de către solicitanți a necesarului de spațiu pentru construcțiile propuse prin raportarea la echipamentele ce urmează a fi achiziționate prin proiect;
 - creșterea punctajului acordat pentru gradul de inovare implicat de obținerea licențelor, a brevetelor și a mărcilor, precum și prin introducerea sistemelor ecoeficiente;
 - precizarea, în cadrul ghidului solicitantului, cu privire la faptul că nivelul de inovare trebuie demonstrat, nu doar declarat, eventual prin prezentarea unui document suplimentar care să ateste vechimea tehnologiei sau standardul de calitate;

- justificarea studiului de fezabilitate prin descrierea detaliată a funcționalității, a fluxului tehnologic, a resurselor cuantificate, a necesității scenariilor financiare.
6. posibilitatea introducerii unei linii bugetare destinate cheltuielilor neprevăzute, precum cele generate de fluctuațiile pieței valutare, care să reprezinte maximum 10% din valoarea ajutorului financiar nerambursabil și care se va cumula cu ajutorul financiar nerambursabil solicitat – propunere în curs de avizare de către Autoritatea de Management/Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale din cadrul Ministerului Finanțelor Publice;
 7. posibilitatea acordată solicitantului de a înregistra obligații bugetare nete (diferența între obligațiile de plată restante la buget și sumele de recuperat de la buget) mai mici sau egale cu 1/12 din obligațiile datorate de solicitant în ultimele 12 luni – propunere în curs de avizare Autoritatea de Management/Autoritatea pentru Coordonarea Instrumentelor Structurale din cadrul Ministerului Finanțelor Publice;
 8. crearea posibilității de acordare a unei prefinanțări reprezentând maximum 35% din valoarea sprijinului financiar nerambursabil acordat pentru proiectele implementate de întreprinderile mici și mijlocii în cadrul POS-CCE.

Puncte slabe

1. una dintre principalele deficiențe atât ale Planului de măsuri anticriză, cât și ale programelor naționale și ale celor finanțate din fonduri structurale este legată de lipsa vizibilității, concretizată în:
 - popularizare redusă;
 - nivel scăzut de informare a potențialilor beneficiari cu privire la modul de accesare a fondurilor pe care le au la dispoziție, respectiv de realizare a proiectelor;
 - calitate scăzută a proiectelor depuse de solicitanții finanțărilor existente în cadrul diferitelor programe, principalele motive de respingere a cererilor de finanțare depuse în anul 2008 fiind:
 - a. încadrarea incorectă a proiectului în cadrul schemei de ajutor de stat;
 - b. estimarea incorectă a bugetului;
 - c. nerespectarea defalcării bugetului pe categorii de cheltuieli;
 - d. analiza incorectă a problemei, astfel încât nevoia căreia îi răspunde proiectul nu este reală;
 - e. ignorarea sau tratarea superficială a temelor orizontale (dezvoltarea durabilă, protecția mediului, egalitatea de șanse);
 - f. încadrarea incorectă în categoria de IMM-uri;
 - g. nerespectarea ordinii și a formatului documentelor în cadrul proiectelor;
 - h. neîndeplinirea condițiilor legate de achitarea obligațiilor de plată către bugetul general consolidat și bugetele locale;
 - i. lipsa ori completarea necorespunzătoare a unor documente cerute prin Ghidul solicitantului.
2. alocări globale insuficiente pentru programele naționale care vor fi lansate în anul 2009 (22 milioane de RON);

3. nivelul scăzut al sumelor nerambursabile acordate în cadrul programelor naționale;
4. proceduri greoaie și termene extinse de evaluare, care generează neîncrederea posibililor beneficiari ai programelor de finanțare gestionate de MIMMCMA;
5. lipsa de personal, element care îngreunează în mod considerabil gestionarea și implementarea eficientă a programelor de finanțare.

Oportunități

1. existența unui grad ridicat de interes din partea mediului bancar în ceea ce privește implicarea în gestionarea fondurilor destinate sprijinirii întreprinderilor mici și mijlocii prin elaborarea unor pachete avantajoase de finanțare;
2. crearea fondurilor locale de garantare, precum și a celor de contragarantare;
3. majorarea fondurilor destinate întreprinderilor mici și mijlocii și alocate prin POS CCE – Axa Prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient (100 milioane de Euro pentru investiții mici, față de 62,6 milioane de Euro în anul 2008, respectiv 80 de milioane de Euro pentru investițiile mari, față de 31,6 milioane de Euro în anul 2008);
4. simplificarea legislației, în special în ceea ce privește sistemul achizițiilor publice;
5. modificarea cadrului legislativ privind achizițiile publice în scopul scurtării termenelor și a simplificării procedurilor prevăzute în actuala legislație;
6. modificarea prevederilor Codului Fiscal și generalizarea neimpozitării profitului reinvestit și a dividendelor reinvestite.

Riscuri/Amenințări

1. principala amenințare, generată de contextul economic și financiar european actual, se referă la capacitatea scăzută a întreprinderilor mici și mijlocii de a asigura contribuția proprie (partea de cofinanțare) la proiectele finanțate din fonduri nerambursabile, fie ele de la bugetul de stat sau din fondurile structurale, fapt care ar putea determina o reducere a absorbției fondurilor;
2. riscul de încălcare / eludare a unei legislații prea stufoase, ceea ce ar putea duce la apariția unor nereguli în implementarea proiectelor implementate cu fonduri nerambursabile;
3. riscul de nerespectare a termenelor din cauza lipse finanțării proprii și a unor proceduri greoaie;
4. riscul de neatingere (uneori din motive obiective, precum evoluția globală a pieței) a indicatorilor stabiliți prin cererile de finanțare;
5. riscul de reducere a nivelului de calitate din cauza resurselor financiare limitate.

Măsurile excepționale adoptate de MIMMCMA într-o perioadă cu totul excepțională au avut rezultate vizibile imediat. Astfel, fondurile naționale puse la dispoziția întreprinderilor mici și mijlocii prin intermediul programelor derulate de MIMMCMA au fost epuizate încă din primele zile de depunere a proiectelor. Pe de altă parte, în ceea ce privește absorbția fondurilor structurale existente în cadrul POS CCE, Axa

Prioritară 1 – Un sistem de producție inovativ și ecoeficient, rezultatele au fost cu adevărat spectaculoase.

Reducerea documentelor solicitate la depunerea dosarului și înlocuirea lor cu declarații pe propria răspundere, oferirea posibilității accesării fondurilor de către întreprinderi cu un anumit nivel de datorie față de bugetul local sau de stat, precum și existența prefinanțării au determinat creșterea considerabilă a numărului proiectelor nu doar depuse, ci și aprobate. Astfel, dacă procentul respingerilor înregistrate în cadrul apelurilor lansate în anul 2008 se apropia de 50, în cadrul apelurilor aferente anului 2009, numărul proiectelor respinse reprezintă aproximativ 10% din numărul celor depuse pentru obținerea finanțării. De asemenea, simplificările aduse procedurilor au determinat o repartizare relativ uniformă a proiectelor depuse în cursul anului 2009 (vezi Figura 1), spre deosebire de anul 2008, când valoarea proiectelor a fost considerabil mai mare în regiunile cu un nivel mai ridicat de dezvoltare.

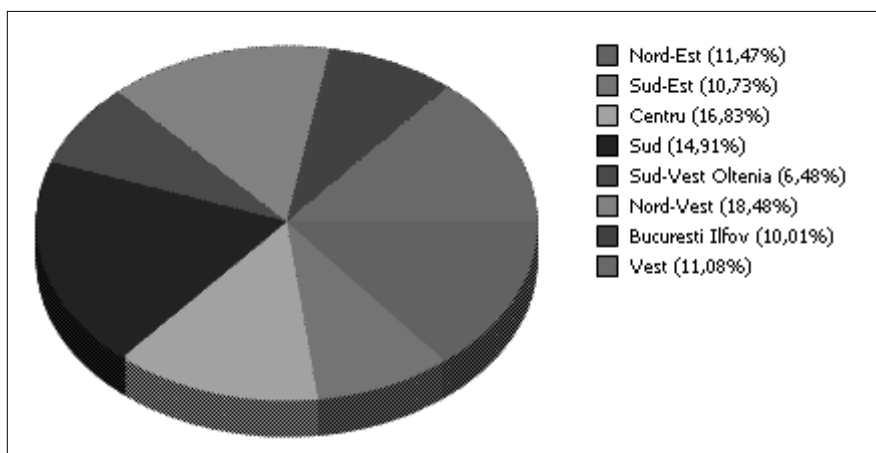

Figura 1: Repartizarea procentuală a valorilor proiectelor înscrise în cadrul tuturor apelurilor lansate în anul 2009

Pe de altă parte, simplificarea procedurilor și a procesului de evaluare a determinat reducerea semnificativă a timpului de evaluare, 150 de proiecte fiind declarate câștigătoare la mai puțin de 2 luni de la lansarea înscrierilor, în timp ce această perioadă s-a ridicat la aproximativ 8 luni în cazul apelurilor lansate în anul 2008.

Totodată, majorarea sumelor alocate apelurilor anului 2009 a făcut ca procentul proiectelor finanțabile să crească, ajungându-se, în cazul Schemei de finanțare „Sprijin financiar între 250.001 și 1.500.000 Euro pentru investiții în întreprinderile mici și mijlocii”, la posibilitatea finanțării unui proiect din 7,4 față de raportul de 1/19 înregistrat în anul 2008, în cadrul aceleiași scheme de finanțare.

6. Concluzii

Este absolut evident că aplicarea tuturor acestor măsuri, toate legate de implementarea, la nivel național, a prevederilor europene cuprinse în Small Business Act, va avea un impact pozitiv cert pe termen scurt și mediu asupra mediului de afaceri, în primul rând prin dezvoltarea capacității întreprinderilor mici și mijlocii de a accesa sursele de finanțare destinate acestui sector, surse destinate investițiilor în tehnologii noi, în implementarea sistemelor de calitate obligatorii pentru menținerea sau chiar intrarea pe piețele externe, respectiv prin beneficierea de servicii de consultanță care să le ofere orientarea adecvată pe piață.

De asemenea, absorbția corespunzătoare a fondurilor comunitare destinate IMM-urilor va conduce, pe termen mediu și lung, la creșterea competitivității, la îmbunătățirea contribuției acestora la creșterea economică, dezvoltarea infrastructurii, va forma resurse umane etc., toate acestea cu efecte directe sau indirecte benefice de tip social.

Pe de altă parte, deschiderea și relaxarea sistemului administrativ, a sectorului public, spre nevoile actorilor economici mici și mijlocii nu poate avea decât un efect pozitiv în ceea ce privește dezvoltarea afacerilor, supraviețuirea și menținerea pe piață a întreprinderilor în contextul dificultăților economice acute din această perioadă.

Aplicarea planului de măsuri anticriză inițiat de Ministerul Întreprinderilor Mici și Mijlocii, Comerțului și Mediului de Afaceri, va avea un prim efect în ceea ce privește imaginea țării noastre la nivelul Uniunii Europene, România constituind deja exemplul de bună practică (best practice) în ceea ce privește aplicarea măsurilor de returnare a profitului brut reinvestit, dar și de simplificare a procedurilor în domeniul achizițiilor publice.

Pe de altă parte, un efect extrem de important, pe termen mediu și lung de această dată, va fi reprezentat de posibilitatea întreprinderilor mici și mijlocii românești de a intra (cu ajutorul fondului de investiții de risc) pe piața europeană, de a se menține, din punct de vedere financiar, dar și calitativ, pe această piață prin creșterea competitivității ca urmare a accesării fondurilor europene și naționale, de a se integra în rețele de dezvoltare constituite în parcurile de soft, respectiv rețeaua IMM Center și, nu în ultimul rând, de a supraviețui crizei economice prin măsurile specifice de sprijin, toate adecvate condițiilor actuale.

Efectele tuturor acestor măsuri au devenit evidente imediat după aplicarea lor chiar și parțială, o dovadă în acest sens constituind-o creșterea nivelului de accesare și, mai mult, absorbție efectivă a fondurilor europene destinate sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, pe de o parte, respectiv interesul crescut în anul 2009 față de 2008 al actorilor economici pentru fondurile structurale destinate lor în acest an, fapt materializat prin numărul mare al aplicațiilor depuse chiar într-o perioadă de criză, dar și al proiectelor declarate câștigătoare.

Nu în ultimul rând, trebuie luat în considerare capitalul politic și de imagine pe care implementarea acestor măsuri îl aduce României la nivelul Uniunii Europene, un exemplu în acest sens fiind nominalizarea ca best practice în cele două domenii mai

sus amintite: rambursarea profitului brut reinvestit, măsură care va fi materializată, o dată cu noul Cod Fiscal în neimpozitarea acestuia, respectiv simplificarea sistemului achizițiilor publice.

Ca o concluzie generală, putem afirma că aplicarea acestor măsuri, toate în deplină concordanță cu prevederile Strategiei de la Lisabona și, evident, ale Small Business Act for Europe, este de natură să constituie una dintre principalele soluții pentru supraviețuirea întreprinderilor mici și mijlocii românești în contextul crizei economice și financiare actuale.

Bibliografie:

1. Comisia Europeană, Comunicarea Comisiei către Consiliu, Parlamentul European, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Gândiți mai întâi la scară mică”: Prioritate pentru IMM-uri – Un „Small Business Act” pentru Europa, COM(2008) 394 final, 25.6.2008, Bruxelles.
2. Comisia Europeană, *Strategia reînnoită de la Lisabona pentru creștere și locuri de muncă funcționează, însă Uniunea Europeană trebuie să întreprindă în continuare reforme pentru a obține rezultate în era globalizării, se menționează în raportul-cheie al Comisiei*, 2007, [Online] disponibil la <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/1892&format=HTML&aged=0&language=RO&guiLanguage=en>, accesată la data de 12 decembrie 2009.
3. Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Implementing the Community Lisbon Programme Modern SME Policy for Growth and Employment (Implementarea Programului Lisabona – Politică modernă a IMM-urilor pentru creștere și ocuparea forței de muncă), COM (2005)/551, 10.11.2005, Bruxelles.
4. Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România, *Carta albă a IMM-urilor din România*, București, 2009.
5. Council Decision on Community Strategic Guideline on Cohesion, no. 11807/06, Brussels, 18 August 2006, Guideline: Improving knowledge and innovation for growth.
6. European Commission, *The European Commission's commitment to small enterprises: Small Business Act*, [Online] disponibil la <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/08/165&type=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>, accesată la data de 12 ianuarie 2010.
7. European Small Business Act (SBA) [Online] disponibil la <http://www.berr.gov.uk/whatwedo/enterprise/enterprisesmes/page48748.html>, accesat la data de 7 ianuarie 2010.
8. „Gândiți mai întâi la scară mică”: Legea privind întreprinderile mici pentru Europa, [Online] disponibil la http://www.cnipmmr.ro/noutati/comunicat_SBA.html, accesat la data de 12 august 2009.

9. Hotărârea de Guvern, nr. 457/2008 privind cadrul instituțional de coordonare și de gestionare a instrumentelor structurale, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 364, partea I, din 13 mai 2008.
10. Programul Operațional Sectorial – Creșterea Competitivității Economice, [Online] disponibil la http://www.fonduri-ue.ro/upload/POSCCE_romana.pdf, la data de 12 august 2009.
11. Răspunsul României la documentul consultativ asupra Small Business Act for Europe, [Online] disponibil la http://www.cnipmmr.ro/Info/RO_RASPUNS_CHESTIONAR_SBAE.pdf, accesat la data de 12 august 2009.
12. Regulamentul (CE) nr. 1083/ 2006 al Consiliului din 11 iulie 2006 de stabilire a prevederilor generale privind Fondul European de Dezvoltare Regională, Fondul Social European și Fondul de Coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1260/1999, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L nr. 201 din 31 iulie 2006.
13. SBA: Competitiveness Council conclusions must be endorsed by Heads of State – Action Plan must become part of the European Economic Recovery Plan, [Online] la http://www.ueapme.com/IMG/pdf/081202_pr_SBA_conclusions.pdf, accesată la data de 16 ianuarie 2010.
14. *Unlocking the SME's potential: knowledge, innovation and creativity* – Paper prepared for the second workshop of the Conference: „2008-2010 and beyond: Lisbon Strategy and Cohesion Policy. European regions facing future challenges”, 3-4 July 2008, Bologna, [Online] disponibil la http://www.spazioeuropa.it/binary/conference_bruxelles/documents/Unlocking_the_SMEs_potential_Knowledge_Innovation_and_Creativity.1213888422.pdf, accesat la data de 12 decembrie 2009.